

3.2 Қазақ халқының отаршылдыққа қарсы халық-азаттық күресі.

Қазақстан мәдениеті (XVIII – XX ғ. басы)

Дәріс жоспары:

1. Қазақ халқының XVIII – XIX ғғ. ұлт-азаттық қозғалысы
2. Қазақ даласы бірінші дүниежүзілік соғыс жылдарында

Сырым Датұлы бастаған Кіші жүздің ұлт-азаттық қозғалысы, Қаратай мен Арынғазы сұлтандардың қозғалысы (1816-1821 жж.). Старшын Жоламан Тіленшіұлының (1822-Өтемісұлы бастаған қазақтардың көтерілісі (1836-1838 жж.): көтерілістің қозғаушы күштері, сипаты, кезеңдері, маңызы. Сұлтандар Қасым Абылайханұлы, Саржан Қасымұлы бастаған Сібір ведомствосы қазақтары жеріндегі қозғалыс. Сұлтан Кенесары Қасымұлы бастаған қазақтардың ұлт-азаттық қозғалысы (1837-1847 жж.): қозғаушы күштері, барысы, негізгі кезеңдері және жеңіліс себептері. Тарихи әдебиеттегі Кенесары хан. Жанқожа Нұрмұхамедұлы мен Есет Көгібарұлының көтерілістері. 1868-1869 жж. Торғай, Орал

облыстарындағы және 1870 ж. Маңғыстау қазақтары көтерілістерінің себептері, сипаты мен барысы. Қазақ даласы бірінші дүниежүзілік соғыс жылдарында. 1916 жылғы ұлт-азаттық көтеріліс: себептері, қозғаушы күштері, басталуы, барысы және негізгі кезеңдері. Амангелді Иманов, Тоқаш Бокин, Бекболат Әшекеев, Әбдіғафар Жанбосынов және т.б. көтерілісшілер әскерлерін ұйымдастырудағы рөлі. Көтерілістің жеңілу себептері және тарихи маңызы. Қазақтардың Қытайға (Құлжа аймағы, Қашқария), Ауғанстанға үдере көшуінің бірінші толқыны. Отандық және әлемдік тарихи әдебиеттегі 1916 жылғы көтерілістіке берілген баға.

Ұсынылатын әдебиеттер

Негізгі әдебиет:

1. Қазақстан тарихы (көне заманнан бүгінге дейін). Бес томдық. 3 - том. – Алматы: «Атамұра», 2002. – 768 б.
2. Ерофеева И.В. Символы казахской государственности (позднее средневековье и новое время). – Алматы: Дайк-Пресс, 2001. – 256 с.
3. Масанов Н.Э. Кочевая цивилизация казахов: основы жизнедеятельности кочевнического общества. – Алматы: Горизонт, 1995. – 320 с.
4. История Казахстана (Қазақ Елі). Книга 3: Казахстан в условиях колониальной и тоталитарной системы. – Алматы: Өнер, 2018. – 265 с.